

ผลของการเสริมพลังอำนาจแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Covid 19
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
Effective of The Participatory Empowerment in Preventing the spread of Covid 19
at Uttaradit Rajabhat University Demonstration School.

(Received: September 23,2022 ; Accepted: September 29,2022)

ชาญณรงค์ ปุรินทรภิบาล¹
Channarong Purinthapibal¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเสริมพลังอำนาจแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Covid ต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองและพฤติกรรมสุขภาพการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Covid 19 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จำนวน 40 คน โปรแกรมการเสริมพลังอำนาจแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Covid 19 ตามกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของกิบสัน โดยกลุ่มตัวอย่างร่วมกันค้นหาปัญหาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติพฤติกรรมที่เหมาะสม สรุปปัญหาและการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค Covid 19 การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและฝึกปฏิบัติจริง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า การเสริมพลังอำนาจแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Covid ทำให้ความรู้เกี่ยวกับโรค Covid 19 การรับรู้ความสามารถของตนเองและพฤติกรรมสุขภาพการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Covid 19 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการทดลองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ควรนำวิธีการเสริมสร้างพลังอำนาจไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รับรู้พลังอำนาจของตนเองให้มีความสามารถในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Covid 19 ต่อไป

คำสำคัญ: การเสริมพลังอำนาจ, การรับรู้ความสามารถตนเอง, พฤติกรรมสุขภาพ, การป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Covid 19

Abstract

The purpose of the study was to investigate the effect of participatory empowerment in Covid - 19 epidemic prevention on self – efficacy and health behaviors in preventing the spread of Covid – 19 among primary school student 5 at Uttaradit Rajabhat University Demonstration School, totaling 40 people. The participatory empowerment program in the prevention of Covid – 19 epidemic according to the Gibson empowerment process (Gibson, 1995). The sample groups searched for problems, exchanged opinions and experiences, and decided to choose the appropriate behavioral practice. Summary of problems and practices for preventing COVID-19, maintaining effective practice and practicing for 4 weeks. Data were collected by questionnaires. Analyze the data with descriptive statistics and t - test.

¹ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุตรดิตถ์

The results showed that Empowering students to raise awareness about COVID Self-efficacy and health behaviors in preventing the spread of COVID-19 among elementary school students after the experiment were statistically significantly better than before ($p < .05$).

Recommendations from research results Empowerment methods should be applied to encourage elementary school students to recognize their own power. to have the ability to continue to prevent the spread of COVID-19

Keyword: empowerment, self – efficacy, participatory, spread of covid 19

บทนำ

โรคติดเชื้อโควิด 19 (COVID-19) เป็นโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เมื่อรับเชื้อโควิด 19 (COVID-19) เข้าสู่ร่างกายจะมีการแพร่กระจายเชื้อได้ง่ายและรวดเร็ว¹ จากการติดต่อผ่านลมหายใจหรือสัมผัสกับสารคัดหลั่งของผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยติดเชื้อส่วนใหญ่มีอาการไข้ ไอ หายใจหอบเหนื่อย ปวดกล้ามเนื้อ สูญเสียการรับรสและกลิ่น บางรายไม่มีไข้ แต่มีอาการเยื่อตาอักเสบ มีผื่นคล้ายลมพิษหรือตุ่มน้ำขึ้นตามลำตัว ในรายที่อาการรุนแรงมีอาการปอดบวมอักเสบ หายใจล้มเหลวหรืออวัยวะอื่นๆ ล้มเหลวร่วมด้วย จนกระทั่งภาวะเจ็บป่วยเข้าสู่ระยะวิกฤตและเสียชีวิตได้ จากสถิติวันที่ 23 มีนาคม 2564 ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบผู้ติดเชื้อทั่วโลก 123,431,702 คน เสียชีวิต 2,722,047 คน สำหรับประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อ จำนวน 28,277 คน เป็นผู้ติดเชื้อรายใหม่ 32 คน และเสียชีวิต 92 คน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น² จากสถานการณ์ดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุขกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาดำเนินงานป้องกันการติดเชื้อและแพร่กระจายเชื้อไวรัสโควิด 19 ด้วยการส่งเสริมให้เด็ก ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อและการแพร่กระจายเชื้อของโรคโควิด 19 ที่ถูกต้อง ประกอบด้วย 1) ครูหรือผู้ดูแลเด็กควรมีสุขภาพที่ดีและความรู้ที่เหมาะสม โดยครูหรือผู้ดูแลควรได้รับการอบรมความรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้นำความรู้มาใช้ในการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดต่อที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม 2) การบริหารจัดการ โดยผู้บริหารควรสนับสนุนในเรื่องนโยบาย

และแนวทางการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค เพื่อสนับสนุนให้สถานศึกษาปลอดโรค 3) สภาพแวดล้อมดี โดยจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่สะอาด สะดวกและปลอดภัยต่อการแพร่กระจายเชื้อ ซึ่งหลักการสำคัญที่นำไปใช้ในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด 19 สำหรับเด็ก ครูหรือผู้ดูแล ผู้ปกครอง และบุคลากรในโรงเรียน³ อย่างไรก็ตาม ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรของสถานศึกษาต้องปรับตัวกับการใช้ชีวิตวิถีใหม่ “New Normal” เน้นการปฏิบัติภายใต้มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและปลอดภัยจากโรคโควิด 19 สอดคล้องแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 โดยเน้นความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและเอื้ออำนวยให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนและครู บุคลากรสามารถดำรงชีวิตด้วยความปลอดภัย เนื่องจากโรงเรียนมีความเสี่ยงสูงต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ถ้าระบบการจัดการไม่ถูกต้อง อาจส่งผลต่อการแพร่ระบาดของโควิด 19 ในกลุ่มเด็กวัยเรียน โดยการติดเชื้อโรคโควิด 19 ส่วนใหญ่ ไม่มีอาการหรืออาการแสดงค่อนข้างน้อย หากมีการระบาดโรคโควิด 19 ในกลุ่มเด็กวัยเรียนจะส่งผลกระทบต่อในสังคมหรือผู้ใกล้ชิด เช่น ครู พ่อแม่ ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อโรคโควิด 19 จากเด็กวัยเรียน

แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจได้รับการยอมรับว่ามีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของบุคคล เนื่องจากการสร้างพลังอำนาจว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม จากการทำกิจกรรมร่วมกันในการที่

จะจัดการกับชีวิตของตนเองผลลัพธ์ของกระบวนการนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นใจในตนเอง ตระหนักถึงศักยภาพของตนเองที่จะจัดการกับปัญหาหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เป็นภาวะที่คนมีความรู้สึกเป็นอิสระในการตัดสินใจตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนและสามารถพึ่งตนเองได้⁴ และส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อ (Preventive behaviors) เป็นการกระทำของบุคคล การปฏิบัติกิจกรรมที่เชื่อว่าตนเองมีสุขภาพดีหรือไม่เคยเจ็บป่วยมาก่อนเพื่อดำรงไว้ซึ่งสภาวะทางสุขภาพด้วยการป้องกันอันตรายจากโรค อุบัติเหตุและปัจจัยเสี่ยงต่างๆ เพื่อลดโอกาสของการเกิดโรค พฤติกรรมการป้องกันการติดต่อโรคโควิด 19 เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่พึงกระทำ เมื่อเกิดการระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนที่สามารถหยุดยั้งการติดเชื้อโรคโควิด 19 ได้ วิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันการติดเชื้อคือหยุดยั้งไวรัสที่ถูกปล่อยออกมา⁵ อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการป้องกันโรคเป็นจิตสำนึกของบุคคล เนื่องจากความตระหนักเป็นสิ่งที่บ่งบอกคุณภาพหรือสถานะของการรับรู้ของบุคคลต่อความรู้และความเข้าใจว่ามีกำลังมีบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นหรือมีอยู่จริง⁶ เพื่อนำความรู้หรือการรับรู้ความจริงหรือสถานการณ์ในการจัดการกับภัยพิบัติและภาวะฉุกเฉินของตนเอง นอกจากนี้ การป้องกันโรคยังเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่งดเว้นการกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรค รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยรุนแรงมากขึ้นในกรณีที่เจ็บป่วยหรือเป็นโรคแล้วและการป้องกันไม่ให้เกิดกลับมาเป็นซ้ำอีกในกรณีที่หายจากการเจ็บป่วยเป็นโรคแล้ว⁷ ปัจจัยที่อิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม⁸ ที่เชื่อว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ขององค์ประกอบหลายอย่างผสมผสานกันจนยากแก่การตัดสินใจว่าพฤติกรรมนั้นๆ เกิดจากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมีลักษณะความสัมพันธ์แบบกำหนดซึ่งกันและกันระหว่าง 3 ปัจจัยได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ การศึกษา ความรอบรู้ทาง

สุขภาพ การรับรู้ความสามารถตนเอง 2) ปัจจัยเชิงสภาพแวดล้อม เช่น การได้รับการสนับสนุนทางสังคม สิ่งแวดล้อม การเลี้ยงดู และ 3) ปัจจัยเชิงพฤติกรรม จากกระบวนการความสัมพันธ์ของทั้งสามองค์ประกอบนี้แสดงให้เห็นว่าหากองค์ประกอบใดประกอบหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลให้องค์ประกอบอื่นเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของกิบสัน⁴ มาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างพลังอำนาจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ประกอบด้วย (1) การค้นพบสภาพการณ์จริง โดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รับรู้และตระหนักยอมรับ วิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาโรคโควิด 19 ที่ตนเองเผชิญอยู่ได้ (2) การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้ความสามารถของตนเองในการคิด พิจารณาไตร่ตรองทำความเข้าใจกับสถานการณ์ด้วยการปฏิบัติจริง (3) การตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงทำให้เห็นบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนขึ้น และ (4) การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติพฤติกรรมโดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บันทึกการปฏิบัติงานลงในสมุดบันทึกด้วยตนเอง เพื่อช่วยให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองและมีพฤติกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการเสริมพลังอำนาจแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Covid 19 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 การรับรู้ความสามารถของตนเองและพฤติกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของ Covid 19 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับ

การเสริมพลังอำนาจแบบมีส่วนร่วมในการป้องกัน
การแพร่ระบาดของโรค Covid 19

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental research) เพื่อศึกษาผลของการเสริมพลังอำนาจแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Covid 19 ในสถานศึกษา: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 4 สัปดาห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรนำศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 207 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางอำนาจการทดสอบ (Power analysis) ของโพลิตและฮังเกอร์⁹ โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 อำนาจการทดสอบ (Power) เท่ากับ 0.80 และขนาดอิทธิพล (Effect size) คำนวณค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 1.77 จากนั้นคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง 40 คน เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ห้อง เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างออกจากการศึกษา ได้แก่ นักเรียนย้ายโรงเรียนในระหว่างการศึกษาหรือไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกครั้ง

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ชุด คือ (1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ (2) โปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพโดยการประยุกต์ทฤษฎีการสร้างพลังอำนาจสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5

1. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการศึกษามูลของโปรแกรมสร้างเสริม

สุขภาพโดยการประยุกต์ทฤษฎีการสร้างพลังอำนาจ
ในนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโควิด 19 จำนวน 18 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบปรนัยชนิด 3 ตัวเลือก ได้แก่ ถูก (1 คะแนน) ผิด (0 คะแนน) ไม่แน่ใจ (0 คะแนน) เกณฑ์ความรู้เกี่ยวกับโควิด 19 แบ่งเป็น 3 ระดับ แบบอิงเกณฑ์ของบลูม¹⁰ ได้แก่ สูง (15 – 18 คะแนน) ปานกลาง (11 – 14 คะแนน) ต่ำ (1 – 10 คะแนน)

ส่วนที่ 3 การรับรู้ความสามารถของตนเอง จำนวน 18 ข้อ ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ตัวเลือก คะแนนการรับรู้ทางบวก คือ ทำได้เป็นประจำ (4 คะแนน) ทำได้เกือบทุกครั้ง (3 คะแนน) ทำได้เป็นบางครั้ง (2 คะแนน) ทำได้น้อยครั้งที่สุด (1 คะแนน) และคะแนนการรับรู้ทางลบตรงกันข้ามกับคะแนนการรับรู้ทางบวก ผู้วิจัยแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ โดยการประเมินแบบอิงเกณฑ์ของบลูม (Bloom, 1971) ได้แก่ สูง (มากกว่า 58 คะแนน หรือ ร้อยละ 80 ขึ้นไป) ปานกลาง (43 – 57 คะแนน หรือ ร้อยละ 60 - 79) ต่ำ (น้อยกว่า 42 คะแนน หรือน้อยกว่าร้อยละ 60)

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 จำนวน 15 ข้อ ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ตัวเลือก คะแนนการรับรู้ทางบวก คือ ทำได้เป็นประจำ (4 คะแนน) ทำได้เกือบทุกครั้ง (3 คะแนน) ทำได้เป็นบางครั้ง (2 คะแนน) ทำได้น้อยครั้งที่สุด (1 คะแนน) และคะแนนการรับรู้ทางลบตรงกันข้ามกับคะแนนการรับรู้ทางบวก แบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ โดยการประเมินแบบอิงเกณฑ์ของบลูม (Bloom, 1971) ได้แก่ สูง (มากกว่า 48 คะแนน หรือ ร้อยละ 80 ขึ้นไป) ปานกลาง (25 – 47 คะแนน หรือ ร้อยละ 60 - 79) ต่ำ (น้อยกว่า 25 คะแนน หรือ น้อยกว่าร้อยละ 60)

2. โปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพโดยการประยุกต์ทฤษฎีการสร้างพลังอำนาจนักเรียน

ผู้วิจัยประยุกต์โปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพฯ โดยการทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของกิบสัน⁴ เป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจนักเรียนประกอบด้วยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ 4 ขั้นตอน ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 การค้นพบสภาพการณ์จริง (Discovering reality) กิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ สร้างสัมพันธ์ภาพและการให้ความรู้และการปฏิบัติตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดโควิด 19

สัปดาห์ที่ 2 การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical reflection) กิจกรรมเล่าสู่กันฟังกลุ่มตัวอย่างถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับโดยปฏิบัติจริงและเป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติในการล้างมือ การสวมแมส การเก็บแมส การทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องใช้ของตนเองและตรวจสอบความถูกต้องรวมถึงสามารถเล่าประสบการณ์ที่ถ่ายทอดให้กับเพื่อนหรือบุคคลในครอบครัวได้

สัปดาห์ที่ 3 การตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม (Taking charge) กลุ่มตัวอย่างพัฒนาตามข้อเสนอแนะและถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับผ่านคลิปวิดีโอร่วมกับผู้ปกครองและตรวจสอบความถูกต้อง

สัปดาห์ที่ 4 การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ (Holding on) กิจกรรมพันธะสัญญาใจ

สัปดาห์ที่ 5 ประเมินผลความรู้ การรับรู้ความสามารถและพฤติกรรมนักเรียน (สัปดาห์ที่ 5)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยชุดแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน นำมาหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index: CVI) แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 เท่ากับ .84 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ราย ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนเทศบาลวัดหนองผา วิเคราะห์ความเชื่อมั่นการรับรู้ความสามารถของตนเอง พฤติกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค

(Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 และ .94 ตามลำดับ

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี เพื่อพิจารณารับรองการทำวิจัย เลขที่ UHPO REC 0013/65

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สุนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.5 เพศชาย ร้อยละ 42.5 อายุ 10 ปี ร้อยละ 65.0 อายุ 11 ปี ร้อยละ 35.0

2. ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ก่อนการทดลองความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 72.5 หลังการทดลองความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 95.0 และภายหลังการทดลองความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 ดีวก่อนการทดลอง ($t = 13.348, p < .05$) (ตารางที่ 1) เมื่อจำแนกรายข้อพบว่า หลังการทดลองความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 ดีวก่อนการทดลอง ได้แก่ แสงแดดไม่สามารถฆ่าเชื้อ COVID ได้ การสวมหน้ากากอนามัยช่วยป้องกันการติดเชื้อ COVID 19 ระยะฟักตัวเฉลี่ยตั้งแต่รับเชื้ออยู่ที่ 5-6 วันแต่อาจนานถึง 14 วัน ผู้ติดเชื้อ COVID 19 จะเริ่มแพร่เชื้อให้คนอื่นได้เมื่อเริ่มใช้ กรณีที่มีมือเปื้อนสารคัดหลั่งจากผู้ป่วย เช่น น้ำลาย น้ำมูก เสมหะควรล้างมือด้วยแอลกอฮอล์ ผลิตภัณฑ์ที่สามารถฆ่าเชื้อ COVID 19 ต้องมีปริมาณแอลกอฮอล์อย่างน้อย 70 % ($p < .05$) แต่ ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อาการของโรคโควิด 19 การล้างมือเมื่อสัมผัสสารคัดหลั่งของผู้อื่นด้วยน้ำสบู่หรือแอลกอฮอล์ การเว้นระยะห่างจากบุคคลอื่น 1 -2 เมตร และไม่ใช้ของส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น เช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ ช้อนส้อม และการทำความสะอาดใต้และเก้าอี้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ก่อนการทดลองการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 95.0 หลังการทดลองการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 100.0 หลังการทดลองการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง ($t = 4.774$ $p < .05$) (ตารางที่ 1) เมื่อจำแนกรายข้อพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองหลังการทดลองดีกว่าก่อนการทดลอง ได้แก่ สามารถวัดอุณหภูมิด้วยตนเอง และการล้างมือ 7 ขั้นตอน การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคโควิด 19 ของโรงเรียนและแนะนำวิธีการป้องกันการแพร่ระบาด COVID 19 ได้ การเฝ้าระวังผู้สูงอายุจากการติดเชื้อ COVID 19 เนื่องจากมีโอกาสเสี่ยงติดเชื้อ COVID 19 จากตนเองได้ และการฉีดวัคซีน COVID 19 จะลดความรุนแรงจากการติดเชื้อ COVID 19 ($p < .05$) แต่การรับรู้ที่ไม่ควรถอดหน้ากากอนามัยเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำความสะอาดโต๊ะ เก้าอี้ของตนเอง และอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกันได้ การสวมหน้ากากอนามัยให้ครอบปาก และจมูก ไม่ให้มีช่องว่างระหว่างใบหน้าถือว่าถูกต้อง และบอกผู้อื่นเสมอเมื่อไม่สวมหน้ากากอนามัย ไม่สัมผัสมือ กอดกับเพื่อน เตรียมแก้วน้ำ และอุปกรณ์ส่วนตัวมาใช้ที่โรงเรียน การอบรมให้ความรู้ ทำให้นักเรียนสามารถป้องกันการติดเชื้อ COVID 19 ได้ ผู้ติดเชื้อ COVID 19 จะเริ่มแพร่เชื้อทำให้คนอื่นติดได้เมื่อเริ่มมีอาการไข้ มีมือเปื้อนสารคัดหลั่งผู้ป่วย เช่น น้ำลาย น้ำมูก เสมหะ ควรล้างมือด้วยแอลกอฮอล์

4. พฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการทดลองพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.5 หลังการทดลองพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 66.7 (ตารางที่ 1) หลังการทดลองพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 สูงกว่าก่อนการทดลอง ($t = 3.376$, $p < .05$) เมื่อจำแนกรายข้อพบว่า หลังการทดลองพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 สูงกว่าก่อนการทดลอง ได้แก่ การล้างมือถูกวิธี (7 ขั้นตอน) ทุกครั้ง ล้างมือด้วยสบู่และน้ำอย่างน้อย 20 วินาทีหรือใช้เจลแอลกอฮอล์ (มากกว่า 70 %) หลังเข้าห้องน้ำ รับประทานอาหารที่เพิ่มปรุงสุกใหม่ ๆ ด้วยความร้อนรักษาระยะห่างจากเพื่อน 1-2 เมตร ปฏิบัติตามมาตรการของโรงเรียนเกี่ยวกับการป้องกัน COVID 19 อย่างเคร่งครัด ($p < .05$) แต่การล้างมือด้วยสบู่และน้ำ อย่างน้อย 20 วินาที หรือใช้เจลแอลกอฮอล์ (มากกว่า 70 %) หลังหยิบจับของที่ใช้ร่วมกัน การนำมือมาป้ายตา จมูกหรือปาก ไม่ใช่สิ่งของร่วมกับผู้อื่น เช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ ใช้ช้อนกลางประจำตัวเมื่อรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น สวมหน้ากากอนามัยเมื่อออกจากบ้าน ไม่ถอดหรือเปิดหน้ากากอนามัยเมื่อพูดคุยกับเพื่อน หลีกเลี่ยงการเข้าสถานที่ที่มีคนพลุกพล่านและแออัด ตรวจวัดอุณหภูมิ ที่จุดคัดกรองก่อนเข้าโรงเรียน ไอ/จาม จะหันหน้าออกจากผู้คน และปฏิบัติตามมาตรการของโรงเรียนเกี่ยวกับการป้องกัน COVID 19 อย่างเคร่งครัด

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความรู้โรคโควิด 19 การรับรู้ความสามารถของตนเองและพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	p-value
	X	SD.	X	SD.		
ความรู้โรคโควิด 19	14.22	1.65	17.10	1.00	13.348	.000 *
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	58.00	6.19	61.62	5.60	4.774	.000 *
พฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19	47.43	6.20	50.72	5.55	3.376	.002 *

* $p < .05$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 การรับรู้ความสามารถของตนเองและพฤติกรรมสุขภาพการป้องกันการแพร่ระบาดโรคโควิด 19 อยู่ในระดับมากและดีขึ้นภายหลังได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจของกิบสัน⁴ ประกอบด้วย (1) การค้นพบสภาพการณ์จริงโดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รับรู้และตระหนักรับรู้ วิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาโรคโควิด 19 ที่ตนเองเผชิญ (2) การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการใช้ความสามารถของตนเองในการคิดพิจารณาไตร่ตรองทำความเข้าใจกับสถานการณ์ด้วยการปฏิบัติจริง (3) การตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมที่เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงทำให้เห็นบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนขึ้น และ (4) การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของตนเองในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สอดคล้องกับการศึกษาของธานี กล่อมใจ จรรยา แก้วใจบุญ และทักษิภา ชัยวรรณ์ (2563)¹¹ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก การที่กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมป้องกันการโรคอยู่ในระดับมากนั้นเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นประจำทุกวันและเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการป้องกันโรคจากสื่อหรือมาตรการป้องกันของหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตนที่ดีในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น การสวมหน้ากากอนามัยเมื่อออกนอกบ้าน การปิดปาก จมูก เวลาไอหรือจาม และการทำความสะอาดมือบ่อย ๆ ด้วยแอลกอฮอล์เจลหรือน้ำและสบู่ร้อยละ 95 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความตระหนักรู้ในการป้องกันตนเองและส่งผลให้มีพฤติกรรมป้องกันการโรคอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของจิราพร บาร์ศรี และคณะ (2563)¹² ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตนที่ดี เช่น การสวมหน้ากากอนามัยเป็นประจำเมื่อต้องออกนอกบ้าน ซึ่งการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะคิดและสามารถ

ปฏิบัติตนในการป้องกันโรคนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพสามารถปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคโควิด 19 เช่นเดียวกับแนวคิดของกระทรวงสาธารณสุขที่กำหนดมาตรการ D-M-H-T-T-A เพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แก่ เว้นระยะระหว่างบุคคลหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้อื่น (Distancing: D) สวมหน้ากากผ้า หรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลา (Mask wearing: M) ล้างมือบ่อยๆ จัดให้มีจุดบริการเจลล้างมืออย่างทั่วถึงเพียงพอ (Hand washing: H) ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนเข้ารับบริการเพื่อคัดกรองผู้ใช้บริการที่อาจไม่สบาย (Temperature: T) ตรวจหาเชื้อโควิด 19 (Testing: T) และติดตั้งและใช้แอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” และ “หมอชนะ” ก่อนเข้า-ออกสถานที่ทุกครั้ง (Application: A) ส่งผลการรับรู้ความสามารถของตนเองและพฤติกรรมสุขภาพการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อยู่ในระดับมากและดีขึ้นภายหลังได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ รวมทั้งได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางสื่อหลัก เช่น โทรทัศน์ นอกจากนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายมากขึ้น โดยเฉพาะทางสื่ออินเทอร์เน็ต โซเชียลมีเดีย (Social media) ที่มีสื่อหลากหลายรูปแบบทั้งอินโฟกราฟิก (Infographic) วิดีทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น สื่อหลากหลายรูปแบบเหล่านี้เป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำให้สนใจศึกษาข้อมูลข่าวสารโรคโควิด 19 มากขึ้นและส่งผลให้มีการรับรู้ในระดับมาก ส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่พบว่า พฤติกรรมสุขภาพการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 หลังการทดลองพฤติกรรมป้องกันการโรคโควิด 19 สูงกว่าก่อนการทดลอง ได้แก่ การล้างมือถูกวิธี (7 ขั้นตอน) ทุกครั้ง ล้างมือด้วยสบู่และน้ำอย่างน้อย 20 วินาที หรือใช้เจลแอลกอฮอล์ (มากกว่า 70 %) หลังเข้าห้องน้ำ รับประทานอาหารที่เพิ่มปรุงสุกใหม่ ๆ ด้วย

ความร้อน รักษาระยะห่างจากเพื่อน 1-2 เมตร ปฏิบัติตามมาตรการของโรงเรียนเกี่ยวกับการป้องกัน COVID 19 อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งหากมีการระบาดในกลุ่มเด็กวัยเรียน จะมีผลกระทบในสังคมหรือผู้ใกล้ชิด เช่น ครู พ่อแม่ ผู้สูงอายุ ที่ติดเชื้อจากเด็ก ดังนั้น หากมีการเปิดเรียน มีโอกาสสูงที่จะเกิดการติดเชื้อในกลุ่มเด็ก เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเด็กเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลและระมัดระวังในการกระจายเชื้อ เป็นอย่างมาก มาตรการในการเปิดเทอม จึงมีความสำคัญมากในการควบคุมการระบาด การวางแผนเปิดเทอมจึงต้องมั่นใจว่า สามารถควบคุมไม่ให้เกิดการระบาดของโรคในเด็กนักเรียนได้¹³

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รู้สึกต่อคุณค่าของตนเอง ตระหนักต่อความสามารถของตน และส่งผลต่อความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 การรับรู้ความสามารถของตนเองและพฤติกรรมสุขภาพการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อยู่ในระดับมาก และดีขึ้นภายหลังได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจของก๊ิบสัน⁴ ความรู้สึกมีความสุขในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มีความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าได้ทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ รู้สึกว่าคนอื่นให้การยอมรับ มีแรงจูงใจภายในตนเอง องค์ประกอบเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลมีพลังอำนาจใน

ตนเอง เมื่อได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจที่เหมาะสม จึงสนับสนุนให้บุคคลได้แสดงบทบาทตามศักยภาพ ที่นำมาซึ่งความสำเร็จและความภาคภูมิใจในตนเองในความสามารถของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคคลให้สามารถคิดวิเคราะห์ปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ดังนั้นควรมีการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านอื่นๆ เช่น บุหรี่ สารเสพติด โดยเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลางพัฒนาเพื่อให้สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

2. สามารถนำรูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจมาใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

3. ควรศึกษาติดตามความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 การรับรู้ความสามารถของตนเองและพฤติกรรมสุขภาพการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในระยะยาว รวมทั้งการประเมิน ความคงอยู่ของพฤติกรรมสุขภาพการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการเสริมพลังอำนาจใน ระยะ 6 เดือน หรือ 1 ปี

เอกสารอ้างอิง

1. อุทิศ สุภาพ. (2565). มาตรการในการควบคุมและป้องกันโรคโควิด-19 COVID-19. ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/article/news_2073848
2. กรมควบคุมโรค. (2565). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565, จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>.
3. มนธิชา ทองหัตถา. (2564). สภาพการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารละติจูด มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี 5(1), 43 – 51.
4. Gibson, C. H. (1995). The process of empowerment in mothers of chronically ill children. J Adv Nurs, 21(6), 1201-1210.

5. Centers for Diseases Control and Prevention. (2020). Guidelines for Environmental Infection Control in Health-Care Facilities, available from: <https://www.cdc.gov/infectioncontrol/guidelines/environmental/index.html> revise.
6. Meriam Webster, Inc. (2020). Webster's ninth new collegiate dictionary. Springfield, Mass: Merriam-Webster.
7. Porta, M. (2016). *A Dictionary of Epidemiology (6 edition.)*. London. Oxford University Press. DOI: 10.1093/acref/9780199976720.001.0001
8. Bandura, A. (2000). Social cognitive theory. In A. E. Kazdin (Ed.) *Encyclopedia of psychology*. New York: Oxford University Press.
9. Polit, D. F., & Hungler, B. P. (1999). *Nursing research: Principles and methods (6th ed.)*. Philadelphia: Lippincott.
10. Bloom, B.S., Hastings, T. J., Madaus, G. F. (1971). *Hand Book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: McGraw – Hill Book Company Inc.
11. ธาณี กล่อมใจ จรรยา แก้วใจบุญ และทักษิภา ชัยวรรัตน์. (2563). ความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเองจาก การติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 .วารสารการพยาบาลการสาธารณสุขและการศึกษา, 21(2), 29-38
12. จิราพร บาริสรี และคณะ. (2563). พฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-2019 (COVID -2019) ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(6). 37-45
13. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.